

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

УДК 165.61

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2023.48.1>

ОСМИСЛЕННЯ ФЕНОМЕНУ ІНТУЇЦІЇ У РІЗНИХ ШКОЛАХ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ

Ніна Білокопитова

незалежна дослідниця

м. Стамбул, Туреччина

<https://orcid.org/0000-0002-7260-0705>

Карім Ель Гуессаб

Запорізький національний університет,

кафедра соціальної філософії та управління

вул. Жуковського, 66, 69600, м. Запоріжжя, Україна

<https://orcid.org/0000-0003-3555-1235>

Актуальність теми дослідження. Особливу увагу до проблеми осмислення феномена інтуїції нині зумовлено кризою раціоналістичної методології, розширенням меж знання щодо різних компонентів та рівнів пізнавальної активності. Пізнання за допомогою інтуїції співвідноситься з парадигмою пост некласичної науки, яка орієнтована на можливість виходу за межі тієї чи іншої жорстко детермінованої моделі реальності. *Метою роботи* стало теоретичне осмислення становлення, розвитку, форм репрезентацій та розуміння феномена інтуїції у різних напрямках та школах філософської думки та у загальному науково-інформативному просторі. Узагальнюючи позначену лінію у розвитку уявлень про інтуїцію, зазначено, що з погляду раціональної філософії, вірніше, таких її представників, як Декарт, Локк, Спіноза, Ляйбніц, інтуїція є найвищим виявом єдності інтелектуального знання, оскільки в акті інтуїції розум одночасно і мислить, і споглядає. Оптимальною *методологічною основою* для осмислення досліджуваного феномену використано загально-наукові та конкретно-наукові методи: аналіз наукових джерел, синтез, індуктивний умовивід, узагальнення та рефлексія. Також застосовано принцип «дихотомії» як логічного поділу у науковій аналізі. *В результаті дослідження* ми схильні вважати, що інтуїція може бути так само раціональна, як і свідоме, крок за кроком розмірковане мислення, проте вона є іншим типом раціональності. Зазначимо, що осмислення даного феномену має не тільки пізнавальну функцію, а й регуляторну, тобто ту, що лежить в основі прийняття рішень, що не завжди має на увазі пізнання нового, але швидше навпаки – у буденності це зазвичай впізнання старого та зв'язання з еталоном. Незважаючи на посилення інтересу до проблеми осмислення феномена інтуїції, у сучасній філософії немає безпосередньо єдиного розуміння суті та методів дослідження інтуїції у науково-інформативному просторі.

Ключові слова: інтуїція, ірраціональне – раціональне, інтуїтивне – інстинктивне, інформаційне поле, «ноосфера», природне – штучне, суспільне.

Розгадати загадку інтуїції намагалися багато геніїв людства протягом тисячоліть. Платон говорить про духовне споглядання «ейдосів». Декарт стверджував, що інтуїція допомагає людям уявити про себе те, що вони не можуть побачити безпосередньо. При цьому він ставив інтуїцію вище за всі форми розуму, вважав її найбільш ясним та переконливим доказом істини. Інтуїція – виразне, міцне поняття ясного та уважного розуму,

породжене лише природним світлом розуму та завдяки своїй простоті є достовірніша, ніж сама дедукція.

Принципово нове теоретичне знання неможливо отримати ані через індуктивне узагальнення емпіричних фактів, ані за допомогою дедуктивного виведення зі старого теоретичного знання. До основних законів нової теорії веде, заснована на проникненні до суті досвіду, інтуїція.

Звернення до дослідження історії питання дозволяє побачити насамперед трансформацію традиційних підходів до аналізу його природи. Першими спробами спростувати чуттєву природу інтуїтивного знання зробили Платон та Аристотель. У них інтуїція з чуттєвого знання була перенесена до сфери абстрактного мислення і як форма теоретичного знання набула статусу гносеологічної проблеми.

Платон вважав, що джерелом істинного знання є спогади безсмертної людської душі про те, що душа колись знала, тому справжнє знання вимагає відмови від відчуттів, занурення в глибини власної душі, щоб вона згадала те, що колись знала. Інтуїція і є ця висока, над раціональна ступінь пізнання – відчуженість від будь-якої чуттєвості.

Аристотель розумів інтуїцію як ірраціональний та протиставлений логічному вид мислення. Інтуїція виступає в нього як найвищий метод пізнання, тільки завдяки йому виникає цілісне розуміння дійсності, що долає не тільки логіку а й чуттєвість. Роль інтуїції, за Аристотелем, полягає в тому, щоб «ухватити» початок, основу, передумову логічного знання, а потім його логічно завершити і таким чином отримати нове знання [1].

Цікавий погляд на інтуїцію є у представників арабо-мусульманської філософії. Відомо, що арабо-мусульманська філософія має наступні течії: калам, фальсафа, ісмаїлізм, ішракізм та суфізм. Ішракізм є містико-філософським вченням, розроблене перським філософом Шихаб-ад-Діном ас-Сухраварді (бл. 1155–1191). Головним твором ас-Сухраварді, у якому він систематично виклав свою доктрину, є «Мудрість осяяння» («Хікмат аль-Ішрак»), що гармонійно поєднує в собі елементи різноманітних філософських навчань, вірувань та поєднання філософії і суфізму у нерозривне ціле.

«Світлоносна» метафізика Шихаб-ад-Діна ас-Сухраварді має одночасно й ісламське коріння. Для побудови несуперечливої цілісної філософської системи він переглянув спадок безпосередніх попередників від імені східного перипатетизму (фальсафа). Наразив критиці їхню онтологію з номіналістичної позиції. У теорії пізнання ас-Сухраварді розвивав вчення про інтуїтивне пізнання суфіїв і положення Ібн Сіни (Авіценна) про два види істинного пізнання (безпосереднє інтуїтивне пізнання та опосередковане пізнання) [7].

Феномен інтуїції в епоху середньовіччя вже розуміється як особливе переживання, в якому людині прямо і безпосередньо відкривається щось, приходить осяяння. В цілому середньовічні релігійно-філософські вчення ведуть в аналіз феномену інтуїції нові аспекти та характеристики, які використовуються і сучасними дослідниками феномену інтуїції. Серед них: інтуїція як здатність душі до самопізнання; інтуїція як якась інтелектуальна здатність, що створює загальні поняття і має в основі божественну природу, інтуїція як функція свідомості, що надає процесу пізнання певну спрямованість, інтуїція як спосіб придбання внутрішнього досвіду.

Розуміння інтуїції різко змінюється у XVI столітті у зв'язку зі зміцненням позицій класичного раціоналізму, розвитком математики та широким застосуванням її методів у філософії та науці. Феномен інтуїції вперше стає предметом спеціального філософського аналізу та розглядається у гносеологічному аспекті у зв'язку з пізнанням не Бога, а навколишнього світу. Саме в епоху Нового часу інтуїція виступає в статусі інтелектуальної, навіть раціональної інтуїції і не протиставляється розуму, як це робилося за попередніх

часів. Інтуїцію як вищий різновид знання у Новий час відстоювали Б. Спіноза, Д. Локк і Г. Ляйбніц.

Як філософська категорія, інтуїція може розглядатися, наприклад, як раціональна інтуїція Декарта, що дозволяє реалізувати «безпосереднє вбачання» істини; інакше раціональна інтуїція Декарта може бути витлумачена як «згорнутий умовивід». Популярна «інтелектуальна інтуїція» Шеллінга, як рідкісний дар обраних натур, що дозволяє здійснити «безпосередню тотожність суб'єкта-об'єкта», що передбачає вихід за межі раціонально-логічних підстав. За задумом Шеллінга саме така інтелектуальна інтуїція може надихнути філософа на пророче прозріння

Декарт у своєму прагненні знайти Нові точні та інші підстави науки продовжує в певному сенсі традицію Аристотеля, коли інтуїція розуміється як вид мислення. Відповідно до поглядів Р. Декарта свідомість є внутрішній світ, що відкривається безпосередньому спостереженню самої людини. Пріоритет у пізнанні світу віддається не досвіду, а розуму, бо досвід лише перевіряє те, що отримує розум. Інтуїція є критерієм. Достовірністю загальних метафізичних істин, що відкриваються розумом. Основними ознаками інтуїції у Декарта є ясність і виразність свідомості, вони – вищі критерії істинності.

Важливим є не віра в «хитке свідчення почуттів і не оманливе судження безладної уяви, але поняття ясного і уважного розуму» Інтуїтивне знання «завдяки своїй простоті більш достовірніше, ніж сама дедукція» [2, с. 88-89].

Узагальнюючи позначену лінію у розвитку уявлень про інтуїцію, слід зазначити, що з погляду раціональної філософії, вірніше, таких її представників, як Декарт, Локк, Спіноза, Ляйбніц, інтуїція є найвищим виявом єдності інтелектуального знання, оскільки в акті інтуїції розум одночасно і мислить, і споглядає. Таке розуміння феномену інтуїції багато в чому визначило формування подальших поглядів на проблему інтуїції Західної філософії ХХ століття.

Науковцями виділені такі значення інтуїції, які представлені у літературі: інтуїція як метод, інтуїція як процес, інтуїція як знання, інтуїція як здібність.

Плідною є думка про проблему співвідношення понять «логіка» і «інтуїція», втім, наведена діалогія привертає увагу філософів досить довгий час і до теперішнього часу викликає значний інтерес дослідників. Про складність цієї проблеми свідчить значна кількість підходів до визначення поняття «інтуїція». Так, наприклад, співвідношення понять «розум», «цілісне знання» та «спекулятивне вчення» про інтуїцію знайшло відображення у різних концепціях: у період античності у роботах таких мислителів, як Платон та Аристотель, неоплатоніки; у період Середньовіччя – Августин Блаженний та Н. Кузанський; романтики Новалис та Шеллінг; у роботах Фіхте та Гегеля. Так, наприклад, Ф. Аквінський визначав інтуїцію як царство «вищої істини». У цьому підході поняття «розум» (логіка) і «інтуїція» розумілися як підлеглі моменти цілісного знання. При цьому саме нове знання до них не зводилося, а було чимось новим. З розумом зближались концепції «інтелектуальної інтуїції» у критиці чуттєвих сприйнятів елейцями (Парменід, Зенон, Меліс), атомістами (Левкіпп, Демокріт та ін.), теоріях Р. Декарта, Б. Спінози, Г.В. Ляйбніца, Х. Вольфа, Е. Гуссерля), що відокремлюють безпосереднє знання у самих операціях розуму. Так, наприклад, Р. Декарт характеризував інтуїцію як поняття ясного і уважного розуму, настільки просте і виразне, що воно не залишає жодного сумніву в тому, що ми мислимо, «міцне поняття ясного і уважного розуму, що породжується лише природним світлом розуму».

Вчення Фрейда про несвідоме підтверджує те, що здатність до творчості, заснована на інтуїції, допомагає особистості здійснити позитивне перемикавання руйнівної потужності підсвідомості, болісно шукає виходу, до рівня позитивних емоцій та соціального творення.

За Фрейдом, лише інтуїція як рушійна сила творчості, дає нам можливість здійснення повноцінної сублімації, і робить кожного з нас дійсно людиною розумною.

Є специфіка розгляду феномену інтуїції у філософсько-ідеалістичному напрямі А. Бергсона [5] та в рамках розуміючої психології В. Дільтея [9]. Цей підхід у розумінні інтуїції протиставляється науковому поясненню, що лежить в основі наук про природу та пов'язаний з діяльністю розуму. Інтуїція в даному випадку має зв'язок із чуттєвою сферою індивіда, і сприймається як безпосередня даність (А. Бергсон) [6]; з іншого боку, інтуїція розуміється як безпосереднє розуміння духовної цілісності, «інтуїтивне проникнення» в життя, і навіть спосіб розуміння внутрішнього світу іншої людини.

Інтуїція, згідно з тлумачним словником, це «суб'єктивна здатність виходити за межі досвіду шляхом уявного схоплення (осяяння) або узагальнення в образній формі непізнаних зв'язків та закономірностей». Інтуїція є здатністю схоплювати ціле, тоді як весь набір елементів не дано ні досвіду, ані, відповідно, мисленню. Ця цілісність (поки ще непізнаного, бо досвід і розум, ще тільки повинні розставити все по своїх місцях) виявляється безпосередньо осягненим.

Для Готфріда Вільгельма Ляйбніца – німецького філософа-ідеаліста, інтуїція – це «монада» всіх дискурсивних доказів, що втілили у собі предикати речей у свідомості суб'єкта. «Інтуїція – вищий рівень пізнання, що дозволяє усвідомити усі раціональні істини». Вищий критерій істинності – принцип тотожності, а він інтуїтивний. Ось що пише про роль інтуїції Ляйбніц у своєму «Міркуванні про метафізику»: «Тільки тоді, коли наше пізнання буває ясним (у невиразних поняттях) або інтуїтивним (у виразних), – тільки тоді ми споглядаємо повністю ідею» [10].

Іноді підстави переглядаються, старі уточнюються, або якщо вони не виявляють здатності до подальшого продуктивного розвитку наукового знання, від них взагалі відмовляються. Таким чином, у своєму розвитку наукове знання постійно оновлює себе у своїх підставах. Будуються нові гіпотези, формулюються нові теорії, переглядаються вихідні принципи, на яких ґрунтується наукова картина світу, і виникають нові картини.

Прояв цієї здібності до інтуїтивного вчені пояснюють по-різному. Одні стверджують, що тут ключову роль грає концепція ноосфера (всесвітній розум), де кожна людина зможе дізнатися інформацію, «підключившись» до ноосфери. Володимир Вернадський розробляє концепцію ноосфери, що стала основою нової системи поглядів – антропоко-смоцентризму. Підключення відбувається несвідомо, це не можна контролювати. Але й не можна заперечувати таку можливість. В. Вернадський про поняття ноосфери говорив, що це певна геологічна епоха, яку проживає земля, коли над біологічними процесами на планеті починає домінувати людська свідомість, людський розум [3].

Сам термін «ноосфера», як і термін «біосфера», не належить В.І. Вернадському, який весь час остерігався засмічувати наукову літературу зайвими словами. Цей термін вперше був використаний в 1926–1927 рр. в статтях П. Тейяра де Шардена і Е. Леруа, які озвучили його після прослуханого курсу лекцій В.І. Вернадського з проблем геохімії і біогеохімії в Сорбоні в 1922–1923 рр. Проте, у редакції П. Тейяра де Шардена термін «ноосфера» мав містичний сенс. Він вживав його як синонім «царства людського розуму», пройнятого єдиним релігійним світоглядом. В.І. Вернадський почав застосовувати термін «ноосфера» лише з початку 30-х років і виключно у матеріалістичному сенсі [4].

Людина пізнає навколишній світ через природне інформаційне поле. Інформацію можна умовно поділити на два види: природну та штучну. Природна інформація – це вид інформації, що відповідає природному інформаційному полю. Природна інформація залежить від людини і об'єктивно відбиває те що є у природі об'єкти, закони, процеси, зв'язку,

відносини, взаємодії. У процесі пізнання людина використовує прилади, методи та методики для отримання інформації. Отримувана ним інформація не є повністю адекватною або об'єктивною. Отримуючи інформацію людина використовує припущення та припущення про зв'язки та закономірності. Отримуючи інформацію людина може вносити похибки до вимірювань за рахунок недосконалості приладів та методик вимірювання. Все це призводить до того, що в результаті пізнання людина створює своє власне інформаційне поле, яке слід вважати штучним. Тобто, пізнаючи світ та відтворюючи бачення та розуміння світу людина створює власний синтетичний світ, від початку рефлексії сам по собі світ буде природним та уявлення про світ буде синтетичним, а розповсюдження уявлень та взаємний обмін інформативним простором стає «соціальним».

Ще А. Ейнштейн казав: «Інтуїція – це священний дар, а раціональний розум – вірний слуга. Ми створили суспільство, яке віддає почесні слуги і забуло про дар». У роботі «Мотиви наукового дослідження», А. Ейнштейн зазначав, що людина прагне якимось адекватним способом створити в собі просту та ясну картину світу для того, щоб відірватися від світу відчуттів, щоб певною мірою спробувати замінити цей світ створеною в такий спосіб картиною. Цим займаються художник, поет, теоретик філософ і натураліст, кожен по-своєму.

Оцінюючи проблему сучасного розуміння інтуїції, мабуть, можна сказати, що ця проблема є такою, що її простіше оголосити неіснуючою, простіше проігнорувати, ніж вирішити. Тому, коли позитивізм неодноразово робив атаки на філософію, очищуючи її від усіляких «шкідливих» і «марних» понять, які не вписуються в рамки логічного емпіризму, основний удар завдавав інтуїції як за поняттям настільки ж важливого, як і «сумнівному», що не піддається ніякому зрозумілому поясненню.

Марксизм і позитивізм взагалі ігнорували інтуїцію, оскільки абсолютно розчарувалися вставляти її до своїх основоположних принципів. Інтуїція – це, можна сказати, як дар зверху, і, отже, нею люди наділені далеко не однаково. Це означає, що інтуїція як би закріплює нерівність між людьми, і створює основу для різних спекуляцій соціо-біологічного спрямування.

Ця проблема є ключем до проблеми штучного інтелекту, яка взагалі у сучасній теорії пізнання виходить на перший план – своєрідна теорія відкриття, що «вивернута навиворіт». Можливо навіть, що інтуїція пов'язана з тією «річчю в собі» (якщо не є безпосередньо цією «річчю в собі»), яку так наполегливо, ще з часів, Канта шукає філософія – інтуїція як «insight», як осяяння, як таємниця творчості, що становить суть справжньої людської особистості.

Наша позиція у розумінні чуттєвої інтуїції близька до розуміння Канта в наступному: ми також вважаємо, що чуттєва інтуїція є попередньою умовою будь-якого подальшого мислення (у тому числа інтелектуальної інтуїції, оскільки вона також – процедура мислення). І чуттєва та інтелектуальна інтуїція розуміються нами як два способи аналізу світу, але цей аналіз має різний об'єкт, а тому розкладає світ на різні складові. Чуттєва інтуїція піддає диференціації матеріальний світ – за її допомогою замість хаосу відчуттів ми формуємо сприйняття.

З цієї причини ми підкреслюємо умовність поділу інтуїції на чуттєву та інтелектуальну: інтелектуальна інтуїція неможлива без чуттєвого субстрату, тоді як чуттєва інтуїція завжди несе в собі інтелектуальне наповнення.

На нашу думку, інтуїція є раціональною, а не ірраціональною (на відміну від інстинктів) формою пізнання та регуляції діяльності. Визначимо її як «раціональне та несвідоме» мислення. Часто інтуїтивне прирівнюється до ірраціонального та протиставляється

розумовому, з огляду на той факт, що розумове усвідомлюється і можливо у формі послідовності кроків, а інтуїтивне – несвідомо у своїй процедурі та мабуть свідомості лише у формі відчуття-результату. Ми схильні вважати, що інтуїція може бути так само раціональна, як і свідоме, крок за кроком розмірковане мислення, проте вона є іншим типом раціональності. Зазначимо, що зараз ми говоримо не про пізнавальну функцію інтуїції, а саме про регуляторну, тобто ту, що лежить в основі прийняття рішень, що не завжди має на увазі пізнання нового, але швидше навпаки – у буденності це зазвичай впізнання старого та звірення з еталоном.

Таким чином, можна виділити три властиві людині форми мислення: свідоме раціональне мислення, несвідоме раціональне мислення (інтуїція) та несвідоме ірраціональне мислення (інстинкт). Останні дві форми мислення часто складно розрізняються, що веде до їх змішування в повсякденній мові, де слова «інстинктивно» та «інтуїтивно» часто використовуються як синоніми. Відбувається це навіть через значну схожість цих форм мислення, незважаючи на існуючу корінну відмінність: наявність чи відсутність раціональності.

Отже, можна підвести **загальний підсумок**, що поняття інтуїції та ставлення до нього за різних часів та у різних філософських течіях було далеко не однозначним. Досі питання поняття інтуїції залишається відкритим. Інтерес до цього феномену та спроби його аналізу в роботах великих філософів свідчать, з одного боку, про його реальність, важливість у житті та безпосередню даність людині, а з іншого – про складність і багаторівневість. Ми часто зустрічаємо відтворюване в історії як філософії, так і психології розуміння інтуїції як особливої здатності до безпосереднього осягнення реальності, іншого об'єкта, власної душі, пов'язаного з особливим екстатичним переживанням або співпереживанням. При цьому багато вчених, які розділяють цю точку зору, вважають інтуїцію ірраціональною, а інтуїтивне знання є істинним. Незважаючи на посилення наприкінці ХХ ст. інтерес до проблеми феномена інтуїції, у сучасній філософії немає безпосередньо єдиного розуміння суті та механізмів інтуїції.

Список використаної літератури

1. Арістотель. *Нікомахова етика*, книга 4, Київ: Аквілон-Плюс, 2002. 480 с. URL <https://www.rulit.me/books/nikomahova-etika-read-205647-1.html> (дата звернення 20.06.2023)
2. Декарт Р. *Міркування про метод, щоб правильно спрямувати свій розум і відшукати істину в науках*, Київ: «Тандем», 2001, 101 с., С. 88–89.
3. Дереш Л. Оновлена ноосфера Вернадського може пов'язати екологію і культуру, 2020, URL <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3132923-onovlenna-noosfera-vernadskogo-moze-povazati-ekologia-i-kulturu-deres.html> (дата звернення 20.06.2023)
4. Цебро О.В. Вчення В.І. Вернадського про ноосферу як база для інноваційного забезпечення екологічного розвитку регіонів (ноорегіонів), Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління, Том 28 (67). № 1, 2017, URL : https://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2017/28_67_1/4.pdf (дата звернення 20.06.2023)
5. Bergson, Henri. *L'Évolution créatrice*, URL : <https://philosophie.cegeptr.qc.ca/wp-content/documents/L%C3%A9volution-cr%C3%A9atrice.pdf> (accessed 24.06.23)
6. Bergson, Henri. *Les Deux sources de la morale et de la religion*. URL [https://philo-labo.fr/fichiers/Bergson%20\(Henri\)%20-%20Les%20deux%20sources%20de%20la%20morale%20et%20de%20la%20religion%20\(Grenoble\).pdf](https://philo-labo.fr/fichiers/Bergson%20(Henri)%20-%20Les%20deux%20sources%20de%20la%20morale%20et%20de%20la%20religion%20(Grenoble).pdf) (accessed 24.06.23)
7. Corbin H. *History of Islamic Philosophy* / L. Sherrard (trans). URL: http://www.fatuma.net/text/Corbin_-_The_History_of_Islamic_Philosophy.pdf (accessed 24.06.23)
8. Descartes, René. (2011) *Discours de la méthode* URL <https://philosophie.cegeptr.qc.ca/wp-content/documents/Discours-de-la-m%C3%A9thode.pdf> (accessed 24.06.23)

9. Dilthey, W. (1996) *Hermeneutics and the Study of History*, Ed. Rudolf A. Makkreel and Frithjof Rodi, Press, Princeton: Princeton University Press.
10. Leibniz, Gottfried Wilhelm, *Discours de métaphysique* URL https://fr.wikisource.org/wiki/Discours_de_m%C3%A9taphysique (accessed 24.06.23)

UNDERSTANDING THE PHENOMENON OF INTUITION IN DIFFERENT SCHOOLS OF PHILOSOPHICAL THOUGHT

Nina Bilokopytova

freelance researcher

Istanbul, Turkey

<https://orcid.org/0000-0002-7260-0705>

Karim El Guessab

Zaporizhzhia National University,

Department of Social Philosophy and Management

Zhukovsky str., 66, 69600, Zaporizhzhia, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-3555-1235>

Relevance of the research topic. Special attention to the problem of understanding the phenomenon of intuition is currently due to the crisis of rationalist methodology, the expansion of the boundaries of knowledge regarding various components and levels of cognitive activity. Cognition with the help of intuition corresponds to the paradigm of post-non-classical science, which is focused on the possibility of going beyond one or another rigidly determined model of reality. *The goal of the work* was the theoretical understanding of the formation, development, forms of representations and understanding of the phenomenon of intuition in various directions and schools of philosophical thought and in the general scientific and informative space. Summarizing the marked line in the development of ideas about intuition, it is stated that from the point of view of rational philosophy, or rather, such representatives as Descartes, Locke, Spinoza, Leibniz, intuition is the highest manifestation of the unity of intellectual knowledge, since in the act of intuition the mind simultaneously thinks and contemplates. The optimal *methodological basis* for understanding the studied phenomenon is the use of general-scientific and specific-scientific methods: analysis of scientific sources, synthesis, inductive reasoning, generalization and reflection. The principle of "dichotomy" as a logical division in scientific analysis is also applied. As a *result of research*, we tend to believe that intuition can be just as rational as conscious, step-by-step deliberate thinking, but it is a different type of rationality. It should be noted that the understanding of this phenomenon has not only a cognitive function, but also a regulatory one, that is, the one that is at the basis of decision-making, which does not always mean learning something new, but rather the opposite – in everyday life it is usually recognition of the old and reconciliation with the standard. Despite the increased interest in the problem of understanding the phenomenon of intuition, in modern philosophy there is no directly unified understanding of the essence and methods of researching intuition in the scientific and informative space.

Key words: intuition, irrational – rational, intuitive – instinctive, informative field, "noosphere", natural – artificial, social.